

УДК 811.11-112:32.019.51

ЕЛЕМЕНТИ КОНСПІРОЛОГІЧНОЇ РИТОРИКИ ДОНАЛЬДА ТРАМПА

кандидат філологічних наук, асистент, Чеботар Т. В.

e-mail: tanya607@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики, Україна, Київ

Аналіз текстового матеріалу свідчить, що конспірологічні наративи є характерною особливістю політичного дискурсу Д. Трампа, вони представлені лексичними одиницями та номінаціями із семантичного поля "таємна змова", головною з яких є лексема "conspiracy". Було встановлено зв'язок конспірологічних наративів політика з маніпулюванням думкою американських виборців. У статті доведено актуальність дослідження конспіративізму в американському президентському дискурсі та окреслено подальші перспективні лінгвістичні розвідки.

Ключові слова: політичний дискурс, конспірологічна риторика, теорія змови, американський президентський дискурс, образ ворога.

*кандидат филологических наук, асистент, Чеботар Т.В.,
Элементы конспирологической риторики Дональда Трампа /
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка,
Институт журналистики, Украина, Киев*

Анализ текстового материала свидетельствует, что конспирологические нарративы являются характерной особенностью политического дискурса Д. Трампа, они представлены лексическими единицами и номинациям из семантического поля "тайный сговор", главной из которых является лексема "conspiracy". Была установлена связь конспирологических нарративов с манипулированием мнением

американских избирателей. В статье доказана актуальность изучения конспиративизма в американском президентском дискурсе и были намечены дальнейшие перспективные исследования.

Ключевые слова: политический дискурс, конспирологическая риторика, теория заговора, американский президентский дискурс, образ врага.

T. Chebotar, PhD in Philology, assistant professor, The elements of Donald Trump's conspiracy rhetoric / Taras Shevchenko National University of Kyiv, Institute of Journalism, Ukraine, Kyiv

Analysis of the text material proved that conspiracy narrative is a characteristic feature of Donald Trump's political discourse, which is represented by lexical units and nominations from the semantic field "secret conspiracy", the main of which is the lexeme "conspiracy". Conspiracy narratives have been linked to the manipulation of voters' beliefs in the USA. The article proves the relevance of studying conspiracism in the American presidential discourse and outlines further prospective research.

Keywords: political discourse, conspiracy rhetoric, conspiracy theory, American presidential discourse, the enemy image.

Вступ. В американському політичному дискурсі розрізняють такий тематичний різновид риторики як *конспірологія* (або *конспіративізм*, від лат. *conspirare* – дихати одночасно), центральним поняттям якої є *теорія змови* (від англ. *Conspiracy theory*). Прихильники конспірологічних теорій схильні вбачати зв'язок суспільно важливих подій з таємною змовою певних людей чи їхніх груп, що діють у власних інтересах, при цьому відкидаючи неоднозначну сутність явищ та подій. Конспіративізм визначають як стиль мислення з притаманним домінуванням концепту «таємна

змова» у концептуальній та мовній картині світу особистості [Hofstadter, 1964].

Конспірологічна риторика загалом є нетиповою для публічного президентського дискурсу США, оскільки вона асоціюється з потенційною втратою іміджу політичного діяча та може бути дестабілізуючим явищем у політиці, яскравим прикладом чого в американській історії слугував маккартизм (McCarthyism) з його антикомуністичними “полюваннями на відьом” (*witch hunts*) [Кулиш, 2015; Walker, 2013]. Попри це, конспіративізм став помітною особливістю публічної риторики 45-го президента США Дональда Трампа, що й обумовлює **актуальність** цього дослідження.

Метою статті є лінгвістичний аналіз особливостей конспірологічної риторики Дональда Трампа у період з 2015 по 2021 роки на матеріалі його передвиборчих та президентських промов. **Предметом** дослідження є лексико-семантичні конструкції, які формують семантичне поле “таємна змова” у риторичі Д. Трампа.

Виклад основного матеріалу. Популярність конспірологічних уявлень у США великою мірою обумовлена американською свободою слова, яка захищає право поширювати будь-яку інформацію у суспільстві, в тому числі й теорії змов. Спрямованість політичного дискурсу на інтереси та цінності виборців обумовлює використання елементів конспіративізму в політичній риторичі політика, що має на меті встановлення емоційного контакту з членами суспільства у зв'язку з популярністю цієї теми серед великої аудиторії.

Аналіз матеріалу свідчить про експліцитне вираження конспірологічних поглядів у риторичі ідіолекта Д.Трампа. Так, за часів його президентства поширилась номінація *Birthers* (від англ. *birth*), що позначає осіб, які ставлять під сумнів легітимність обрання попереднього президента Б. Обами у зв'язку з фактом його

народження за межами США. Заяви Д. Трампа щодо можливого незаконного президентства Б. Обама (*birtherism*), викликали значний суспільний резонанс: *Was it a birth certificate? You tell me. Some people say that it was not his birth certificate. Maybe it was, maybe it wasn't* (Trump, 2015). Безпідставність таких звинувачень було офіційно доведено, проте Д. Трамп продовжував заявляти, що “у нього є власна версія щодо Обама” (*I have my own theory on Obama*).

У своїх промовах та публічних діалогах Д. Трамп відкрито звертається до мотиву таємної змови, використовуючи лексему *conspiracy*: *This is a conspiracy against you, the American people, and we can't let this happen or continue* (Trump, 2016). Наведемо уривок промови Т. Трампа, в якому представлена інша лексика з семантичного поля “змова”: *The Clinton machine is at the center of this power structure. We've seen this first hand in the WikiLeaks documents, in which Hillary Clinton meets in secret with international banks to plot the destruction of US sovereignty in order to enrich these global financial powers, her special interest friends and her donors* (Trump, 2016).

Семантичне поле “змова” у наведеному фрагменті представлено такими лексичними одиницями як *to plot; meets in secret, global powers, special interest friends* та підсилюється негативно-оцінною фразою *destruction of US sovereignty*. Крім того, притиманне конспірологічній риториці призначення винних (*scapegoating*) обумовлює використання Д. Трампом конкретизованого образу ворога за допомогою номінації *The Clinton machine*. Ця конструкція реалізує імплікацію про існування масштабної “таємної змови” у вищому керівництві США, яке представляла на той час його головна політична опонентка Г. Клінтон.

Цій меті також слугують такі конструкції в риториці Д. Трампа, як *massive cover-up; global cabal, crooked/rigged/corrupt system*.

Наведемо приклад їхнього використання у фрагменті промови: *This election will determine whether we are a free nation or whether we have only an illusion of democracy, but are in fact controlled by a small handful of global special interests rigging the system, and our system is rigged. ... The establishment and their media enablers control over this nation through means that are very well known* (Trump, 2016).

Персоналізація ворога як риторичний прийом характерний передусім для передвиборчого дискурсу Д. Трампа, за допомогою якого політик згуртував своїх виборців проти опонентів. Прикладами таких конструкцій у промовах Д. Трампа є інвективні номінації, адресовані політичним противникам, наприклад: *Crooked Hillary Clinton, Lyin' Ted Cruz, Low-Energy Jeb Bush, Crazy Bernie Sanders, Goofy Elizabeth Warren, 'Pathological' Ben Carson*.

Слід зазначити, що для передвиборчої риторики Д. Трампа інвективна і навіть обсценна лексика була досить притаманним явищем. Ця особливість, як видається, пов'язана зі стилем політичного лідерства Д. Трампа, зокрема, з його схильністю до театралізації/драматизації та вмілого застосування елементів шоу для маніпулювання думкою аудиторії. Так, під час промови, присвяченої критиці політики відкритих кордонів адміністрації Б. Обами, на сцену були запрошені матерів жертв нелегальних імігрантів, яких Д. Трамп охарактеризував як *the victims of the Obama-Clinton open-border policy*, що відчутно нагадувало драматизоване дійство (Trump, 2016).

Наприкінці другої виборчої кампанії Д. Трамп у 2021 році, резонансу набула конспірологічна теорія про “вкрадені” вибори (“*stolen*” election), яка вилилась у масовий рух прихильників президента з гаслом “Stop the steal”: *They are trying to steal the election* (Trump 2021). Д. Трамп публічно поширював ідею, що вибори було

сфабриковано на користь Джозефа Байдена, а перемога була у нього вкрадена: 1) *This election is about great voter fraud, a fraud that has never been seen like this before.* 2) *Looks like they are setting up a big “voter dump” against the Republican candidates.* 3) *They cheated and they rigged our presidential elections.* Так, за допомогою номінацій *voter fraud, voter dump* та дієслів *cheated and rigged* політик поширює думку про таємне шахрайство, яку реалізувала команда Дж. Байдена, використовуючи при цьому займенник *they*, що натякає на противника, але не конкретизує його.

Слід додати, що на початку пандемії в США у 2019-2020 роках Д. Трамп поширював версію для мас-медіа, що коронавірус є “шахрайством команди демократів”: *It’s their new hoax* (Trump, 2020). Пізніше спростування цієї теорії у медіа президент називав “медійною змовою”, використовуючи такі номінації як *fake news media conspiracy* та *corrupt media conspiracy*, наприклад: *Corrupt media conspiracy at all time high* (Trump, 2020). При цьому усі медійні джерела, які розвінчували неправдиві конспірологічні теорії, Д. Трамп називав “фальшивими новинами” (*fake news*).

Висновки. Отже, конспіративізм є притаманною особливістю політичного дискурсу Д. Трампа, він представлений низкою лексичних одиниць та конструкцій із семантичного поля “таємна змова”, центральною з яких є лексема *conspiracy*. У дискурсі Д. Трампа конспірологічні наративи слугують елементом політичної демагогії задля маніпулятивного впливу на масового реципієнта у політичній боротьбі. Перспективами наукових розвідок є подальші лінгвістичні дослідження функціонування конспіративізму, зокрема, його поширення в масовій культурі, кінематографі та сучасній американській мейнстримній політиці.

Література:

1. Кулиш Т.В. (2015). Конспиративизм в американской лингвокультуре. Тамбов, Грамота. Филологические науки. Вопросы теории и практики. №2 (44). Ч. II. с. 125-128.
2. Hofstadter, R. (1964). The paranoid style in American politics. Harper's Magazine, November 1964, pp. 77 - 86. Режим доступа: <http://studyplace.ccnmtl.columbia.edu/files/courses/reserve/Hofstadter-1996-Paranoid-Style-American-Politics-1-to-40.pdf>
3. Walker J. (2013). The United States of Paranoia: a Conspiracy Theory. N. Y.: Harper Collins, 448 p.
4. Donald Trump Speech Transcripts. Режим доступа: <https://www.rev.com/blog/transcript-tag/donald-trump-speech-transcripts>
5. The American presidency project. Режим доступа: www.presidency.ucsb.edu/debates.php.

References:

1. Kulish T.V. (2015). Konspirativizm v amerikanskoj lingvokul'ture. [Conspiracism in American linguoculture]. Tambov, Gramota. Filologicheskiye nauki. Voprosy teorii i praktiki. №2 (44). Ч. II. p. 125-128. [in Russian].
2. Hofstadter, R. (1964). The paranoid style in American politics. Harper's Magazine, November 1964, pp. 77 - 86. Access mode: <http://studyplace.ccnmtl.columbia.edu/files/courses/reserve/Hofstadter-1996-Paranoid-Style-American-Politics-1-to-40.pdf> [in English].
3. Walker J. (2013). The United States of Paranoia: a Conspiracy Theory. N. Y.: Harper Collins, 448 p. [in English].
4. Donald Trump Speech Transcripts. Access mode: <https://www.rev.com/blog/transcript-tag/donald-trump-speech-transcripts>. [in English].
5. The American presidency project. Access mode: www.presidency.ucsb.edu/debates.php.

www.presidency.ucsb.edu/debates.php. [in English].